

Utnûging foar de gearkomste op
sneon 26 okt. 2024 om 13.30 oere

Tresoar, Bûterhoeke 1 Ljouwert.

Wurklist:

1. Iepenjen en Meidielingen
troch: foarsitter Gosse van der Plaats
2. Ferlaggen fan eardere gearkomsten (6/1/24)
3. De walvisvaart in de 17e yn 18e eeuw. (*taspitst op Fryslân en genealogy*). **NB de lêzing is yn it Hollânsk troch: Karel Oosterling**
4. Healwei de lêzing: Skoft
5. Sluten.

Data 2e helte 2024: 30/11, 1e helte 2025: 4/1, 1/2, 8/3, 5/4 .

Dr. Jabik van der Bij (skriuwer.)

Belangstellenden binne fan herte wolkom op dizze gearkomste! Tagong fergees.

Oer Karel Oosterling (1950)

Oosterling is pensjonearre ekonoom en wennet yn Haarlim. Neidat er der efter kaam dat syn Amelanner foarâlden jierrenlang kommandeur west hiene, woe er mear witte oer dizze aktiviteit. In heal desennium ûndersyk folge. Yn it neijier fan 2023 publisearre er in boek oer de âlde walfiskfeart, 'De Walvisvaart in de 17e en 18e eeuw'. It boek is yn eigen behear útbrocht. Op syn webside www.oudwalvisvaart.nl stiet mear ynformaasje. Foar genealogen is it boek mear as nijsgjirrich om't yn de bylaazjes in hast komplette list fan kommandeurs en walfiskreders út de 17e en 18e iuw opnommen is.

De walfiskfeart yn de 17e en 18e iuw.

Op 15 novimber 2023 waard yn Hollum offisjeus it boek oer de Alde Hollânske Walfiskfeart presintearre foar de Amelanner histoaryske feriening en stichting De Ouwe Pôlle. De auteur Karel Oosterling ûntduts by syn ûndersyk nei syn foarâlden dat er ôfstamde fan in famylje Amelanner walfiskfarders.

It boek jout in wiidweidige beskriuwing fan de walfiskfeart út Hollânske havens wei. De ferhalen konsintrearje harren op de twa haadrolspilers. Oan'e iene kant de organisatoaren fan dizze business, de walfiskreders. Dit wiene foaral keapmanfamyljes dy't it produkt walvistraan as nuttige oanfolling seagen foar har hannel yn plantaardige oaljes. Oan'e oare kant de kapteins dy't einferantwurdlik wiene foar de gong fan saken op it skip én foar de walfiskfangst, de kommandeurs. Alle ûnferwachte situaasjes dy't har op'e reis foardienen, kamen op it buordsje fan dizze kommandeur. Letterlik wie libben of dea yn sa'n situaasje ôfhinklik fan syn beslissing.

Twa fan syn foarfaars – Jacob Hendriks en Hendrik Jacobs - wiene kommandeur. Letter waard hjiroan de namme Oosterling taheakke. As genealooch wie er ynteressearre yn dizze efternamme. Hie de namme Oosterling wat te krijen mei de walfiskfeart? Op it earste each soene je sizze fan net, mar syn ûndersyk fûn dochs oanknopingspunten. De lêzing sil him taspitse op de rol dy't de Friezen yn de walfiskfeart spile hawwe. Foar genealogen leit de wichtichste útdaging yn de 17e iuw: wiene myn foarâlder no kommandeur of allinne mar skipper. Oant 1660/1670 sjogge wy in soad befrachtingskontrakten foar in retoerke Spitsbergen yn de notariële argiven. Partisipanten binne ûnder mear kommandeurs dy't ek as befrachters optrede, skippers dy't harren skip ta beskikking stelle en faak de skippersrol op de reis nei Spitsbergen ferfolje ta keaplju dy't it keunstke mei sukses wat faker dien hawwe. Op it skip wie dan sawol in skipper as in kommandeur oanwêzich. Yn dizze desennia wurde yn de befrachtingskontrakten in relatyf grut tal Friezen as skipper neamd. It tal kommandeurs fan Fryske komôf leit leger. De Fryske walfiskreders komme ek oan bod. Har rol is lyts mar net ûnynteressant. As wy net allinnich sjogge nei it geografysk gebiet Fryslân mar ek de Fryske roots fan Amsterdamske reders yn eachskou nimme, dan is der noch genôch te ûntdekken..

Genealogysk Wurkferbân

Uitnodiging voor de bijeenkomst
op zaterdag 26 okt. om 13.30 uur.

Tresoar, Boterhoek 1 Ljouwert.

Agenda:

1. **Opening en Medelingen**
door: voorzitter Gosse van der Plaats
2. **Verslagen van eerdere bijeenkomsten**
3. **De walvisvaart in de 17e yn 18e eeuw. (toegespits op Fryslân en genealogy). NB de lezing is in het Hollands**
door: Karel Oosterling
4. **Halverwege de lezing: pauze**
5. **Sluiten.**

Data 2e helft 2024: 30/11, 1e helft 2025: 4/1, 1/2, 8/3, 5/4 .

Dr. Jabik van der Bij (skriuwer.)

Belangstellenden zijn van harte welkom op deze bijeenkomst! Toegang gratis.

Oer Karel Oosterling (1950)

Oosterling is gepensioneerd econoom en woont in Haarlem. Nadat hij er achter kwam dat zijn Amelander voorouders jarenlang commandeur waren geweest, wilde hij meer weten over deze activiteit. Een half decennium onderzoek volgde. In het najaar van 2023 publiceerde hij een boek over de oude walvisvaart, 'De Walvisvaart in de 17e en 18e eeuw'. Het boek is in eigen beheer uitgebracht. Op zijn website www.oudewalvisvaart.nl staat meer informatie. Voor genealogen is het boek meer dan interessant omdat in de bijlages een vrijwel complete lijst van commandeurs en walvisreders uit de 17e en 18e eeuw is opgenomen.

De walvisvaart in de 17e en 18e iuw.

Op 15 november 2023 werd in Hollum officieus het boek over de Oude Hollandse Walvisvaart gepresenteerd voor de Amelander historische vereniging en stichting De Ouwe Pôlle. De auteur Karel Oosterling ontdekte bij zijn onderzoek naar zijn voorouders dat hij afstamde van een familie Amelander walvisvaarders.

Het boek geeft een uitgebreide beschrijving van de walvisvaart vanuit Hollandse havens. De verhalen concentreren zich op de twee hoofdrolspelers. Enerzijds de organisatoren van deze business, de walvisreders. Dit waren vooral koopmanfamilies die het product walvistraan als nuttige aanvulling zagen voor hun handel in plantaardige oliën. Anderzijds de kapiteins die eindverantwoordelijk waren voor de gang van zaken op het schip én voor de walvisvangst, de commandeurs. De vele onverwachte situaties die zich tijdens de reis voordeden, kwamen op het bordje van deze commandeur. Letterlijk was leven of dood in zo'n situatie afhankelijk van zijn beslissing.

Twee van zijn voorvaderen – Jacob Hendriks en Hendrik Jacobs - waren commandeur. Later werd hieraan de naam Oosterling aan toegevoegd. Als genealoog was hij geïnteresseerd in deze achternaam. Had de naam Oosterling iets te maken met de walvisvaart? Op het eerste gezicht zou je zeggen van niet, maar zijn onderzoek vond toch aanknopingspunten.

De lezing zal zich toespitsen op de rol die de Friezen in de walvisvaart hebben gespeeld. Voor genealogen ligt de belangrijkste uitdaging in de 17e eeuw: waren mijn voorouder nu commandeur of alleen maar schipper. Tot 1660/1670 zien we veel bevrachtingscontracten voor een retourtje Spitsbergen in de notariële archieven. Participanten zijn onder meer commandeurs die tevens als bevrachters optreden, schippers die hun schip ter beschikking stellen en vaak de schippersrol op de reis naar Spitsbergen vervullen tot kooplieden die het kunstje met succes wat vaker hebben gedaan. Op het schip was dan zowel een schipper als een commandeur aanwezig. In deze decennia worden in de bevrachtingscontracten

een relatief groot aantal Friezen als schipper genoemd. Het aantal commandeurs van Friese komaf ligt lager. De Friese walvisreders komen ook aan bod. Hun rol is klein maar niet oninteressant. Wanneer we niet alleen kijken naar het geografisch gebied Friesland maar ook de Friese roots van Amsterdamse reders in oenschouw nemen dan is er nog genoeg te ontdekken.